

374. Կոթող, սև մարմարից շրջված վիճակում: Վրան՝ կամարաձև 7 առդ.

Здесь покоится прахъ/ возлюбленной/ матери и жены Елизаветы / Давидовны/ Альянаки,/ скончавшейся 10 января 1904г.

Ծանոթ. Ղրիմի Ալանական նշանավոր գերդաստանի ներկայացուցիչներից է:

375. Տապանաքար, գորշ գրանիտից, վրան՝ խաչ, որի աակ՝ 3 առդ.

ԱՅՍ է ՏԱՊԱՆԱԿ/ ԳՐԻՔՈՐ/ ՊՈՂՏԱՆՈՎԻ:

Ծանոթ. Վիմագրում աչքի է զարնում Ա տառի յուրօրինակ գրությունը:

376. Տապանաքար, վրան՝ միաթև խաչ, սառնե՝ 5 առդ.

ՀԱՆԳԻՍՏ/ ՄԱՀՏԵՍԻ ԱՆՆԱՅԻ./ ՈՐ է ԿԻՆ ՄԱՐՏԻՐ/ ՈՍԻ ՄԻԱՍՆԻՔԵԱՆԻ. /ՎԱԽՃ. 1876, 4 ՅՈՒՆՎ.

377. Տապանաքար, նույնաաիպ, նախորդի կողքին, փոքր-ինչ թեքված: Վրան՝ 4 առդ.

ՀԱՆԳԻՍՏ/ ՄԱՀՏԵՍԻ ՄԱՐՏ/ԻՐՈՍԻ ՄԿՐՏԻՋԵՆՈՎ ՄԻԱՍՆԻՔԵԱՆ./ ՎԱԽՃ. 1866 Ա-ՄԻ, 12 ԱՊՐ.

378. Տապանաքար, կոարված. պահպանվել է սառնին մասը: Վրան՝ եղծված 4 առդ.

Ի ԱՅՍ ՏԱՊԱՆ.../ՅԻ, ԴՍՏԵՐ ԱՌՈՊ/ ՕՂԼՈՒԻ, ՈՐ ՀԱՆԳԻ.../ ՄԱՅԻՍԻ:

Ծանոթ: Մեծահարուստ Հարություն Արարյանի դուստրն է:

379. Կոթող, գորշ գրանիտից, քառակող, դեռադանց մշակված շինաքարերով: Մերայցի ժամանակ (1970 թ.) ջարդոռված և շրջված էր փոսի մեջ: Բեկորների համադրումից կարելի է ընթերցել.

ДОРОГОМУ МОЕМУ ОТЦУ/ СИМЕНУ ЕГОРОВИЧУ/ СПЕНДИАРОВУ./ ВЕЧНАЯ ЕМУ ПАМЯТЬ.

380. Տապանաքար, գորշ գրանիտից: Վրան՝ 5 առդ.

ՀԱՆԳԻՍՏ ՅԱՐՈՒԹԻԻՆԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ/ ՎԱՆԼԸԵԱՆԻ./ ՎԱԽՃ. 15 ՄԱՐՏԻ 1874./ Ի ՀԱՍԱԿԻ 75 ԱՄԱՑ:

ԿՐԱՍՆՈՊԵՐԵԿՈՊՍԿ ԵՒ ՋԱՆԿՈՅ

Կրասնոպերեկոպսկ նորակառույց քաղաքի երկրագիտական թանգարանի մուտքի մոտ դրված հուշասալին նշված են գերմանացիների դեմ մարանչած զինվորների անունները, որոնց մեջ կային երկու հայորդիներ.

381.

ա) ЛЕЙТЕНАНТ ГЕВОРКЯН ГАИК ЗУРАВОВИЧ.

բ) ...МИНАСЯН САМСОН ДЖАНКИРОВИЧ.

Հնադույն հուշարձաններ այսպեղ չկան:

Ջանկոյը Ղրիմի երկաթուղային ամենախոշոր հանդուցակետն է: Տեղացիների ասելով՝ հայոց գերեղմանոցը ոչնչացել է ղերմանացիների ոմրկոծության ժամանակ: Այժմյան քաղաքային

Հանդատարանը նոր է. այն ռաժանված է երկու մասի՝ քրիստոնեական և մուսուլմանական: Քրիստոնեական մասում է դտնվում միակ Հայի՝ կարմիր դրանիտից վերջերս կառուցված հոյակապ կոթողը՝ դիմաքանդակով, որի ստորե փորագրված է.

382.

ВРАЧ-ХИРУРГ/ МИХАЛЬЯНЦ/ АШОТ АТАНАСЕВИЧ./ СГОРАЯ САМ/, СВЕТИЛ ДРУГИМ.

ՍՈՒԴԱԿ (ՍՈՒՐՈԺ, ՍՈԼԴԵՅ, ՍՈՒԳԴԵՅ, ՍՈՒՂՏԱ)

Մինչև Կաֆայի ծագվումը Սուդակ-Սուրոթը մեծ դեր է կատարել միջադպյան առևտրի և փոխանակության ապարեղում: Սուրոթ քաղաքի անունով ամրողջ Ղրիմը կոչել են Սուրոթյան թերակղզի⁸⁵: Լ.Ս.Խաչիկյանը ըաղմաթիվ սկզբնաղբյուրների հիման վրա ապացուցել է, որ ուսական տարեգրքերում հիշատակվող «Սուրոթցի հյուրերը» աղբյուրյամբ եղել են Հայեր⁸⁶: Նրանք Կաֆայից և Սուրոթից Մոսկվա ժամանած վաճառականներ էին, որոնցից 10-ը մասնակցել են Կոչիկովյան ճակատամարտին և արժանացել ըարձր դեաՀատանքի⁸⁷:

Սուդակը աշխարհին Հայանի է նաև Հսկայածավալ ջենովական ամրոցով: Պարսպապատերից դուրս, ծովափնյա ժայռերի ստորոտին առկա է 12 առաքյալների անունը կրող թաղածածկ մի եկեղեցի (XIII-XIV դդ.), որի կառուցումը վերադրվում է զրիմահայերին: Ջենովացիների օրոք, քաղաքից փոքր-ինչ հեռու՝ սարալանջին, սուրոթցի Հայերը կառուցել են Ս. Գեորգ վանքը, որն այժմ դոյաաեում է ավերակների աեսքով: Երբեմնի Հայաշատ այս ընակավայրում⁸⁸ Մ.Բժշկյանի այցի ժամանակ Հայեր չեն աղբել: Նրանք ընակվելիս են եղել մերձակա գյուղերից մեկում, ուր ունեցել են Ս.Սասվածածին եկեղեցին: Ս. Գեորգ վանքից Մ.Բժշկյանը վերծանել և ընդօրինակել է հետեյալ միակ արձանաղբյուրներ:

383.

Յիշատակ է սուրբ խաչս իղմիրցի Անդրէասի որդի եղիային:

Հրատ. Բժշկյան. 318:

1985 թ. երկրորդ անգամ լինելով Սուդակի ամրոցում, արդելավայրի վարիչ Օ.Ի.Իվանովյան մեղ ցույց ավեց տեղի թանգարանի ցուցասրահում դրված նորահայտ մի խաչքար՝ զեղնավուն կրաքարից, որի խաչանշանի տակ կար 3 տող.

384.

ԿԱՆԿՆԵՑԱԻ ՍԲ/ ԽԱԶՍ ՅԻՇԱՏԱԿ/ ԴԱԻԹԻ, ՆՈՐՇԱՅԻՆ:

85 Լ.Ս.Խաչիկյան, Հայերը Ռիմ Մոսկվայում.... էջ 63

86 Նույն տեղում էջ 72:

87 Նույն տեղում, էջ 66

88 А.Л. Якобсон, Средневековый Херсонес XII-XIV вв. / в Серии: Материалы и исследования по археологии СССР/, N.17 М.-Л., 1950, гл. I Стѣна и І.А.Баранов, Судакская капелла, датировка и атрибуция, табл. VIII, Тезисы докладов, 1982, с. 276.